

RØNTGENSKIBET „MISIGSSUT“

Ved overlæge *K. S. Stein* og hospitalsinspektør *Sv. Aage Bernhardt*

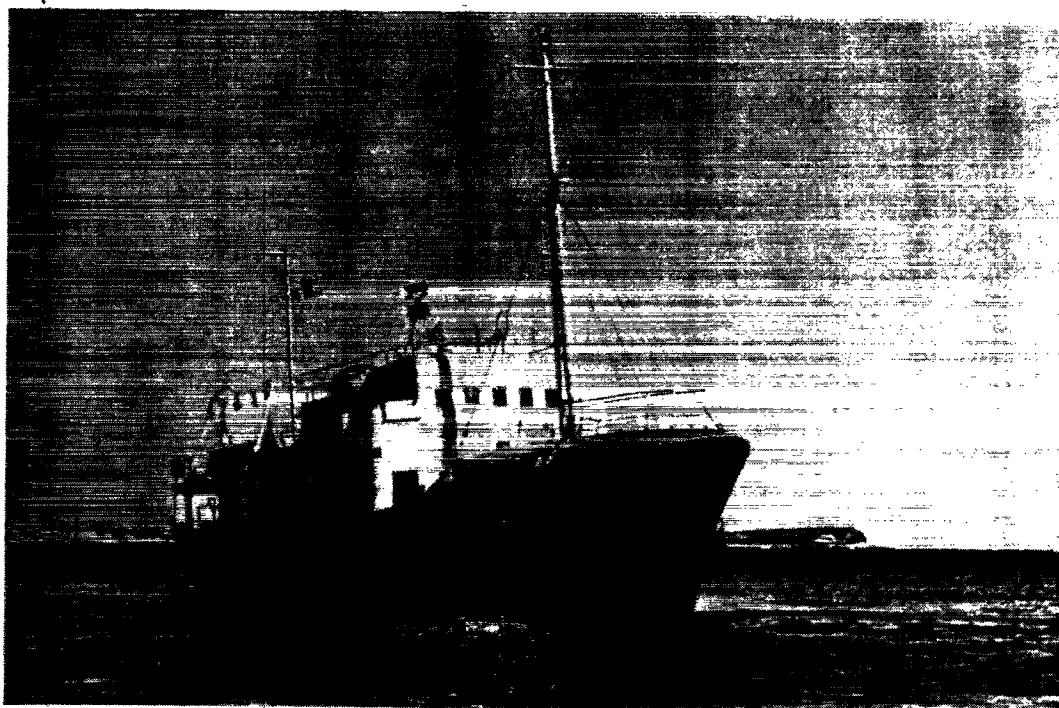
Der var ved Dronning Ingrid's Sanatorium skabt mulighed for at færdigbehandle grønlandske tuberkulosepatienter i Grønland. Ligeledes kunne sanatoriets 211 senge modtage så godt som alle behandlingskrævende tuberkulosetilfælde, der fandtes i Grønland, og tidspunktet måtte derfor nu skønnes at være modent til en generel gennemført folketuberkuloseundersøgelse i Grønland.

I samtlige lægedistrikter i Grønland har der siden røntgenapparaturets indførelse på sygehuset været ført en effektiv tuberkulosebekæmpelse i byerne og de fleste steder desuden foretaget en årlig tuberkuloseundersøgelse af byernes befolkning. Derimod har det, bortset fra et enkelt distrikt, været næsten umuligt systematisk at få undersøgt befolkningen på udsteder og bopladser, som dog rummer 50 % af den grønlandske befolkning.

Den i sin tid til Grønland opsendte lægeekspedition, bestående af amtslæge Lyng og amtslæge Sindbjerg-Hansen, antyder da også, at et skib med røntgeninstallation burde sættes ind i kampen mod tuberkulosen i Grønland, blandt andet for at befolkningen på udsteder og bopladser let kunne blive undersøgt.

Spørgsmålet om røntgenskibet var flere år genstand for drøftelse, men hver gang stødte man på vanskeligheder med at skaffe de nødvendige penge, indtil vanskeligheden i 1954 blev afhjulpet, da kongen og dronningens Grønlandsfond stillede de 1½ million kroner til rådighed, som skibet ville koste. Skibet bestilles den 1. juni 1954 på Svendborg Skibsværft. Skibet bygges til formålet, med venteværelse, undersøgelseslokaler, lokaler til røntgenfotografering, fremkaldelse m. m. Det udstyres med alle tænkelige hjælpemidler til sejladsen til Grønland: radar, ekkolod, gyrokompas m. m. Det er 200 tons stort og har en hastighed på 10-11 sømil i timen.

Skibet afleveres 12. juli 1955 i fuldt monteret stand, og efter en prøvetur samt efter at skibets røntgenapparatur's sikkerhed og effektivitet er afprøvet, afsejler det til Grønland, hvortil det kommer den 29. juli 1955.

„Misigssut“ ankret op i en grønlandsk fjord foran en boplads, hvorfra befolkningen så sejler ud til undersøgelse. Røntgenskibet sejler ikke til næste plads, før alle er undersøgt.

Dagen efter ankomsten afgår skibet til Godthåbsfjorden, hvor Godthåb distriktets udsteder og bopladser undersøges, for at undersøgelsessystemet kunne blive indøvet, inden skibet skulle nordpå. Det gjaldt om at få mange distrikter undersøgt nordpå, inden vinteren satte ind.

12. august 1955 påbegyndtes undersøgelserne i Qudtligssat, og lægedistrikterne undersøges nu i følgende rækkefølge:

Upernavik, Christianshåb, Umanak, Jakobshavn, Holsteinsborg, Godthåb syd-distrikt. Skibet ligger derefter 3 uger i december måned til garantieftersyn og tager derefter 2. januar 1956 til Julianehåb, Nanortalik, Narssak distrikter for at få disse undersøgt, inden storisen kommer. Det nås lige.

Derefter undersøges Frederikshåb distrikt, Sukkertoppen distrikt og selve Godthåb by, og endelig sluttet undersøgelserne med Egedesminde og Godhavn distrikterne.

Den 26. juni 1956 - 11 måneder efter undersøgelserne påbegyndtes - er vestkysten undersøgt.

Af vestkystens indbyggere er der i tiden fra 2. august 1955 og indtil oktober 1956 undersøgt ialt 24.327 personer, deraf 5.582 personer to gange.

Den grønlandske befolkning tog straks skibet til sig som deres eget. De sluttede op om undersøgelserne. 100 % af den hjemmeværende del af befolkningen kom for at lade sig undersøge, lige fra spædbarn til de ældste, selv halte og lamme. Meget betagende var en oplevelse, „Misigssut“ havde i norddistriktet ved et udsted. Lige før afsejlingen kom en tungt lastet robåd til skibet; den rummede en familie på 8 medlemmer, der havde været på rensdyrjagt i 3 uger. De havde roet i 3 dage i træk for at nå at komme hjem til undersøgelse. - Det kan man kalde interesse og samarbejde.

„Misigssut“ anstrengte sig også virkelig for at komme befolkningen imøde. Så godt som hvert eneste udsted og boplads blev besøgt to gange under undersøgelsen, ligegyldigt hvorledes vejret var. Skibet viste sig særdeles velbygget til formålet. Rent sømandsmæssigt må det vist siges at være noget af en bedrift med så stort et skib at anløbe samtlige udsteder og bopladser i Grønland.

For at få hele vestkystens befolkning undersøgt på denne måde har „Misigssut“ anløbet havne og pladser, samt udsejlet distancer i 1955 og 1956, som følger:

1955:	<i>anløb</i>	<i>antal sømil</i>	1956:	<i>anløb</i>	<i>antal sømil</i>
August	32	1.415	Januar	29	837
September	36	1.280	Februar	42	1.007
Oktober	32	1.007	Marts	28	821
November	27	1.361	April	16	656
December	7	213	Maj	13	816
	<u>134</u>	<u>5.276</u>	Juni	52	1.509
			Juli	43	1.754
			August	28	2.064
			September	37	1.580
			Oktober	19	891
			<u>307</u>	<u>11.935</u>	

Befolkningen blev ved undersøgelserne røntgenundersøgt, tuberkulinundersøgt, og de tuberkulin-negative blev calmettevaccinerede. Ligesom der blev opsamlet opspyt fra de røntgensuspecte personer, et opspyt der nærmere blev undersøgt enten på „Misigssut“, i Godthåb eller på Seruminstituttet i Danmark.

Ca. 25 % af befolkningen, der blev undersøgt på „Misigssut“, og fik taget et skærmbillede, har yderligere fået taget et stort røntgenbillede.

Når lægen ombord har set på disse billeder, bliver alt materialet videresendt til Dronning Ingrid's Sanatorium i Godthåb, hvor overlægen foretager centralafæsning af materialet, og hvor endelig afgørelse om indlæggelse træffes.

„Misigssut“ ved kaj i Godthåb havn, hvor skibet provianterer og gør klar til næste undersøgelsestogt.

Det kan i denne forbindelse nævnes, at overlæge K. S. Stein fratrådte efter 2 års tjeneste den 1. juli 1956, og at overlæge Ulf Gad blev udnævnt til overlæge på sanatoriet.

Efter at materialet er blevet behandlet på sanatoriet, videresendes det til Dansk Tuberkulose Index i København, hvis chef er overlæge E. Groth-Petersen, for at man der kan foretage en statistisk, videnskabelig opgørelse.

Og nu resultaterne. - Det viste sig ved undersøgelserne, at 8 % af den grønlandske befolkning havde tuberkulose. De 5 % var eller havde fornylig været under behandling inden for det sidste år og var ved at være raske. (Ca. 1200 patienter har siden 1951 været hjemsendt til tuberkulosebehandling i Danmark). De resterende 3 % var ikke tidligere kendte og havde som følge heraf ikke været under behandling.

Takket være Dronning Ingrid's Sanatorium samt det forhold, at der stadig kunne modtages patienter på danske sanatorier, lykkedes det at få disse nykonstaterede tuberkulosetilfælde under behandling umiddelbart efter, at sygdommen var konstateret.

Situationen, efter røntgenskibet „Misigssut“'s første undersøgelsesrunde, er altså, at samtlige tuberkulosetilfælde i Grønland pr. 1. juli 1956 er under behandling.

Maskinmesteren har nok at tage vare på i „Misigssut“s store og stærke maskineri.

Opgaverne de kommende år bliver for røntgenskibets vedkommende årligt at foretage folketuberkuloseundersøgelser i Grønland. Man regner med ved disse undersøgelser de kommende år at finde omkring 1-2 % friske lungetuberkuloser, hvilket er cirka 3-400 tilfælde. Alle disse vil der være plads til på Dronning Ingrid's Sanatorium og de lokale sygehuse.

Ifølge erfaringer fra andre steder, hvor tuberkulosebekæmpelsen har været nogle år, må man derefter regne med, ikke mindst da smitekilderne ved disse foranstaltninger fjernes, at de friske tilfælde aftager hurtigt, således at tuberkulosesituationen i Grønland i løbet af cirka 10 år næppe vil være større, end den er i Danmark i dag.

Den 3. november 1956 sejlede „Misigssut“ hjem til Danmark efter 15 måneders arbejde, hvor besætning og lægepersonale har udført en ukuelig, uegennyttig arbejdsindsats. Resultatet af arbejdet er der bevis for, når der i de forløbne måneder er foretaget 29.909 undersøgelser, sejlet 17.211 sømil og anløbet 441 havne og pladser.

Den kgl. grønlandske Handel har stillet officerer til rådighed. Nogle af disse har været med fra starten, andre har været udskiftet i undersøgelsesperioden;

således kan nævnes, at kaptajn M. Froulund Sørensen i februar 1956 afløste kaptajn P. L. Rasmussen, der havde været „Misigssut“s fører fra juli 1955.

Til stadighed har der været en besætning på 10 mand, nemlig:

1 kaptajn	1 2. maskinmester	1 messedreng
1 styrmand	1 maskinassistent	3 matroser
1 1. maskinmester	1 hovmester	

Lægepersonalet på skibet har bestået af:

1 læge	1 laboratorieassistent
1 sygeplejerske	(der ligeledes har fungeret som tolk)

En af de på Dronning Ingrid's Sanatorium ansatte læger har indtil maj måned 1956 været udlånt på skift til arbejdet på skibet.

Det viste sig imidlertid at være mest hensigtsmæssigt, at en læge var fast tilknyttet. Dette ønske blev godkendt af ministeriet, og der har siden maj måned 1956 og indtil nu, hvor skibet atter er tilbage i Danmark, været fast læge ombord, nemlig afdelingslæge frk. Ellen Vibæk fra Nakkebølle Sanatorium.

Sygeplejersken og laboratorieassistenten (tolken) har været ombord under hele undersøgelsesfærden.

Selvom skibets maskinmestre ikke henhører under lægepersonalet, har de gjort et påskønnelsesværdigt arbejde, idet de, foruden arbejdet i maskinen, også har arbejdet i røntgenafdelingens mørkekammer, blandt andet med fremkaldelse af film.

Skibets forsyninger af proviant og medicin er sket fra Dronning Ingrid's Sanatorium. Det har været en morsom opgave - måske nærmest spændende - idet det til tider kunne være svært at finde bådlejlighed fra Godthåb til „Misigssut“, når skibet arbejdede i distrikterne. Ikke mindst posten, som er kommet hjemmefra, har til tider passeret adskillige skibe og kolonier, før den kom de rette mennesker ihænde.

Skibet er nu til garantieftersyn på Svendborg Skibsværft, og i foråret 1957 ser vi det atter i funktion i Grønland.

Der er ingen tvivl om, at der igen etableres et lige så resultatrigt samarbejde med befolkningen, som tilfældet har været i den første undersøgelsesperiode.